

ಮೀಟುಗಳಿಂದ ಮನಸೆಳೆವ ಗೋಟುವಾದ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಗೋಟುವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭೂತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೂಕ್ತವಾದ ಈ ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವವರು ವಿರಳಾತಿ ವಿರಳ.

■ ಉಮಾ ವೇಣೂರು

ಚಿತ್ರವೀಣೆ ನಿಪುಣ ಎನ್. ರವಿಕಿರಣ್

ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತದ ಮೇಳಕರ್ತ ರಾಗ 'ಮಾಯಾ ಮಾಳವಗೌಳವ'ವನ್ನು ತಂತಿ ವಾದ್ಯ ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಆಗುವ ಅನುಭೂತಿ ಅನನ್ಯ. ಇದೇ ರಾಗವನ್ನು ಗೋಟುವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಆಲಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ವಾದ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯದಾದರೂ ಗೋಟುವಾದ್ಯದ ಸವಿ ಕೊಂಚ ಮೇಲ್ವಂಕ್ಶಿಯಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಈ ಗೋಟುವಾದ್ಯದ ನಾದ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಗೋಟುವಾದ್ಯ ವೀಣೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮೀಟುವ ವಾದ್ಯಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಾದ್ಯ ಗೋಟುವಾದ್ಯ. ಗೋಟುವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರವೀಣೆ, ಹನುಮದ್‌ವೀಣೆ ಮತ್ತು ಮಹಾನಾಟಕ ವೀಣೆ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇವೆ. ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತ ಮಾತ್ರ ಈ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಬಹುದು.

ಗೋಟುವಾದ್ಯದ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಭರತನ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಟುವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಏಳೇ ತಂತಿಗಳಿರುವುದು ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಎಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳಂತೆ ಇದು ಕೂಡ ಪ್ರಮುಖ ಸೋಲೋ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

'ಮೆಟ್ಟುಗಳಲ್ಲದ ವೀಣೆಯೇ ಗೋಟುವಾದ್ಯ' ಎಂದು ಸರಳವಾಗಿ ಈ ವಾದ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಗಾಯಕ, ವೈಣಿಕ ಮತ್ತು ಗೋಟುವಾದ್ಯ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಮೈಸೂರಿನ ವಿದ್ವಾನ್ ಆರ್. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ್.

'ಸ್ವರ ಸಾಧನೆಗೆ ಆಯಾಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ

ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಮೀಟು ಹಾಕಿ ನಾದ ತರಬಹುದು. ವೀಣೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಗೋಟುವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟುಗಳಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸಿಲಿಂಡರ್ ಆಕಾರದ ಮರದ ತುಂಡು ಇಲ್ಲವೇ ಗಾಜನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಂತಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಾಲಿಸಿ ನಾದ ತರುವುದು ಈ ವಾದ್ಯದ ವಿಶೇಷ. ಮೇಲ್ಗೋಟುಕ್ಕೆ ಇದು ವೀಣೆಯಂತೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ನುಡಿಸಾಣಿಕೆ ವೀಣೆಗಿಂತಲೂ ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟ. ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ, ಗಮನ, ಲಕ್ಷ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯ

ಗೋಟುವಾದ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರೊ. ಆರ್. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ್

ಈ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಗೋಟುವಾದ್ಯದ ದಂಡ, ಬ್ರಿಡ್ಜ್, ತಲೆ, ಬುರುಡೆ ಎಲ್ಲವೂ ವೀಣೆಯ ತರವೇ ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು.

ಇದು ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವಾದ್ಯ. ಇದನ್ನು ಸಭಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದವರು ತಿರುವೈಡೈಮರುದೂರೂರಿನ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಖಾ ರಾಮರಾವ್. ಇದರಲ್ಲಿ 21 ತಂತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆರು ಪ್ರಮುಖ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನುಡಿಸಾಣಿಕೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ದ್ರೋಣ್ ತಂತಿ ಮತ್ತು 12 ಕೋಮಲ ತಂತಿಗಳು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರುತಿ ಮಾಡುವುದು ಸಿಠಾರ್‌ನಂತೆಯೇ. ಸರಸ್ವತಿ ವೀಣೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸನಿಹದ ವಾದ್ಯವಿದು.

ಹಳೆ ಮೈಸೂರಿನ ದಿ. ನಾರಾಯಣನ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಗೋಟುವಾದ್ಯ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಮೊಮ್ಮಗ ಎನ್. ರವಿಕಿರಣ್ ಗೋಟುವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಈ ವಾದ್ಯವನ್ನು 'ನವಚಿತ್ರವೀಣಾ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಚೆನ್ನೈಯಲ್ಲಿ ರವಿಕಿರಣ್ ಅವರು ಗೋಟುವಾದ್ಯದ ಹಲವಾರು ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಜಾಪುರ, ಉಷಾ ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಗೋಟುವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಕಲಾವಿದೆಯರು.

ಗೋಟುವಾದ್ಯ ಕಲಿಯಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ■